

VII. NÁVRAT DO VLASTI.

Po čtrnáctidenní jízdě z Irkutska soustředí se vlaky 1. pluku ve Vladivostoku a pro nedostatek místa i na některých stanicích před Vladivostokem, načež postupně přeplavují se do připravených místností na Ruském Ostrově. Do 4. listopadu ubytovala se většina pluku i se štábem na Podnoží, pobřežní to osadě R. Ostrova, a na pevnině zůstaly 1. prapor, výzvědná rota, plukovní dělostřelectvo a neřadová rota, které umístily se na východním konci města na Hnilém Úhlu.

Město Vladivostok liší se patrně od ostatních měst ruských svým evropským rázem. Rozdíl ten pozorovati možno jak ve výslovnosti, tak v obyvatelstvu a hlavně v klidnějším životě města, které bylo dosud ušetřeno hrůz občanských bojů. Kromě četných Američanů, Angličanů, Francouzů a Italů jest zde mnoho Japonců a celá čínská čtvrť. Proti této mezinárodní směsi jest zde československá posádka v menšině, tedy pravý opak toho, co bylo v Irkutsku, kde ozýval se na ulicích český rozhovor jako v některém českém městě. Nejvíce však překvapila naše vojíny úžasná dražota, zaviněná nízkým kursem sibiřského rublu; dne 6. listopadu stál jeden dolar americký 254 rublů sibiřských a postupem času klesl rubl ještě níže, takže při našem odchodu některé obchody ruskou měnu nepřijímaly a žádaly cizí valutu. Za takových poměrů naši vojíni, dostávající as 160 rublů na měsíc, vystupovali v městě velice skromně a přenechávali návštěvy hostinců, kaváren a zábavných podniků bohatým synům Ameriky, Anglie a Francie.

Dne 25. října bylo vzpomenuo tragické smrti plukovníka Ševce a 28. října, za podzimní pohody ještě slunné a teplé, oslavil pluk spolu s vladivostockou posádkou první výročí československé republiky v nádvoří amerického klubu. - Ke konci listopadu zastaveno bylo pravidelné cvičení v rotách i oddílech a konány byly horlivé přípravy k odjezdu; provedena byla likvidace plukovního majetku, věci nepostradatelné a soukromý majetek pečlivě baleny do beden, zbraně byly důkladně konservovány a podobných prací byly plné ruce.

Vlna nepokojů a občanských bojů přece zasáhla v listopadu i vladivostocké zákoutí a náš pluk ještě před odjezdem je svědkem krvavého pokusu o státní převrat v městě, které svou odlehlou polohou tak dlouho bylo chráněno od následků revolučního požáru ostatního Ruska. Kolčakova diktatura vyvolala odpor nejen u ruského obyvatelstva, ale i ve vojsku; řada ruských důstojníků, nesouhlasících se směrem, zaváděným vlivem pravých živlů, seskupuje se kolem generála Gajdy, propuštěného ze služeb sibiřské armády, a připravuje zde ve Vladivostoku ozbrojené povstání. Některé části vojska Rozanova, stoupence Kolčakova, již přecházely na stranu Gajdovu a zdálo se, že převrat se zdaří. K bojům došlo ve dnech 17. - 19. listopadu, ale neočekávaně zasáhli do nich také Japonci tím, že zamezili povstalcům rozvinouti síly z vladivostockého nádraží, a vojskům Rozanovým podařilo se následkem toho povstalce obklíčiti a krvavě

zlomiti vystoupení. První pluk, byv ubytován z větší části na Ruském Ostrově, do bojů vtažen nebyl.

Dne 6. prosince konečně objevila se u přístavu japonská loď "Yonan-Maru", jež pojala štáb pluku, 1. a 2. prapor a 1. kulometnou rotu k dopravě do vlasti a 9. prosince po skončení všech prací i formálností loučí se tento první oddíl našeho pluku s asijskými břehy. Dne 18. prosince nastupují dalekou cestu do Evropy zbývající části: 3. prapor, 2. a 3. kulometná rota, plukovní dělostřelectvo, výzvědná rota a vozatajstvo na portugalské lodi "Traz-os-Montes", jež původně byla majetkem severoněmeckého Lloydu, za války v Lisaboně byla zabrána a dána k dispozici spojeneckému mořskému štábu. Posádka "Yonan-Maru" čítala všech 1392 účastníků, "Traz-os-Montes" 1800; z toho bylo příslušníků 1. pluku 2436 vojínů i důstojníků. Mezi ostatními spolucestujícími mimo vojíny a důstojníky jiných částí čsl. vojska na Sibiři zastoupeni byli občané čsl. republiky, zajatci Poláci, Rumuni, ženy a děti.

Naše lodi vyjely za mrazivých větrů z Vladivostoku a po dvou-až třídnenní jízdě směrem jižním uvítala je u japonských břehů jarní pohoda. Transport, jedoucí na "Yonan-Maru", 12. prosince navštívil japonské město Karatsu, kde právě dozrávaly citrony a pomeranče, kvetly kamelie, zelenaly se cykasy a jiná subtropická flora. Pořádek a klidný život města hned při vstupu na japonskou půdu byl nám nezvyklý a ostře odlišoval se od rozháraných poměrů ruských měst. Po denní přestávce, již bylo využito k naložení uhlí a obstarávání různých cestovních potřeb, nastupuje "Yonan-Maru" další cestu neklidným Žlutým a Východočínským mořem, a za 12 dní nepřetržité cesty dostihuje Singapur; je to čilé obchodní město v rukou Angličanů, honosí se pěknou botanickou zahradou a museem a jest dosti výstavné; zde si vojíni nakoupili kávy, kakaa, koření, skořice a jiných potřeb do domácnosti. Štědrý den ztrávili účastníci transportu první lodi v Singapuru za tropického vedra v exotické zeleni, zatím co druhý transport tou dobou dlel již v Šanghaji a oslavil štědrý den v místnostech radnice při hudbě námořníků z amerického křižáku; péčí "strýčka z Ameriky" dostalo se vojínům i štědrovečerní nadílky.

Plavba Indickým oceánem byla klidná a zanechala našim vojínům mnoho krásných vzpomínek. Za vlhých nocí oplývá toto moře nádherou, celé vodní plochy svítí bledým fosforovým světlem. Ve dne doprovázejí lodě hejna ryb a bezstarostných delfínů, nad stožáry leckdy zakrouží fregatka a časem potkáváme rybářské, obchodní i osobní lodě. - Nezapomenutelný dojem vyvolává zjev korálového ostrova, vyzdviženého z vodní hladiny tak jako by z pohádky a zahaleného v bujnou zeleň palem; byl to jeden z jižních ostrovů Lacadiv.

Lod' "Traz-os-Montes" zastavila se na ostrově Ceylonu, hoši prohlédli si čisté tropické město Kolombo, kdežto "Yonan-Maru" vykonala cestu přes Indický oceán nepřetržitě a přistála teprve až na pobřeží somalském ve francouzské osadě Djibouti. Pusté břehy vyprahlé Afriky doprovázejí nás na další cestě k Rudému moři; minuvše několik opuštěných ostrovů a nehostiné krajiny sinajských hor, plují naše lodi, zanechávající mezi sebou dráhu 9 dní, kanálem

Suezským a zakotví v Port-Saidu, "Yonan-Marú" dne 29. ledna a "Traz-os-Montes" 27. ledna 1920.

Plavba Středozezním mořem pro první transport byla velmi neklidná; silná bouře západně ostrova Kreta a nepříznivý vítr po celou dobu jízdy až do Jaderského moře prodloužily cestu do 26. ledna, kdy přistála loď na evropskou půdu v přístavu terstském; druhý transport vykonal tuto dráhu za normální dobu 5 dnů a 2. února 1920 šťastně dorazil do Terstu. - -

Jestliže pochod československého vojska od karpatských hor evropským Ruskem přes Ural a celou Sibiř až k Vladivostoku upomíná tolik na starověkou historii, kdy 30.000 Řeků z vnitra perské říše probíjelo se k moři, že i pro něj užívá se názvu Anabase, tož druhá část této světové pouti, to jest návrat do vlasti, dobře snese přirovnání k Homerově Odysseji. Vždyť za těchto 50 dní cesty na moři po dalekých končinách světa zažili jsme tolik rozličných dojmů a získali tolik zkušeností, že budeme míti nač vzpomínat po celý život! První pluk v celém tomto řetězu událostí jest jen jedním článkem, a lodí, kterými se vrací do domova, jsou co do pořadí třináctá a čtrnáctá; dvanáct takových lodí již dříve projelo buď směrem přes Indický oceán nebo přes Ameriku a každá z nich měla své příhody, někdy dosti dobrodružné, ku př. známý "Hefron". Však bylo po naší cestě patrné, že měli jsme tolik předchůdců! K našemu udivení Malajci, černošské děti v Djibouti i obchodníci v Port-Saidu věděli, že jsme "Čekoslovak", a kromě číslovek naučili se i několika českým slovům.

První oddíl pluku přijat byl s vojenskými počtami od Italů v Terstu dne 27. ledna a ještě téhož dne třemi vlaky nastoupil cestu ku Praze. Jihoslované nás uvítali na nádraží v Lublani (dne 28. ledna) a 1. února při vstupu na půdu českosl. republiky shromáždění vojíni na první české stanici pronášejí pozdrav rodné zemi; nadšené ovace připravily pluku Č. Budějovice a řada měst a osad, ležících při železnici. Do Prahy přijíždí první oddíl pluku dne 2. února časně z rána a 8. února 1920 dorazil sem zbytek pluku.

Po šesti letech vracejí se vojíni prvního pluku "Jana Husi" do vlasti, ke svým rodičům, ženám a známým. Prapor, který na podzim roku 1914 po prvé byl vztyčen nad řadami České Družiny v Kijevě, přinášejí přes četná bojiště do Prahy. Na Staroměstském náměstí před pomníkem M. J. Husi kloní se velkému vůdci, jehož jméno nosili na svém štítě, a odevzdávají poslední pozdravy těch hrdinů, jimž osud nedopřál dočkati se těchto velikých chvil. Shromážděný národ se slávou nevídanou přijímá do svého středu sibiřské bojovníky a tak vyplňuje se dávný jejich cíl, o němž snili kdysi na počátku světové války jako českoslovenští rozvědčící na úbočích karpatských hor.